

196

**Wenske**  
Grdsedher / Eller  
Drodsaghor.



Tryckt i Stockholm/  
aff Anund Olufsson.  
Anno 1604.

Handwritten text, likely a title or address, appearing as bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten text, likely a signature or date, appearing as bleed-through from the reverse side of the page.





**A** Een litten gnista Kommer en stoor eldh.  
 Aff skadan bliffuer man wjs/ och icke rñt.  
 Aff thet stoora nöthet lærer vngnöt dragha.  
 Aff lithet och lñhet / sankar fattig kona sigh  
 (barn.  
 Aff fete slätt drypa fete droppar.  
 Aff siñte begare/ Kommer fört kñpusten/  
 Aff fäte stall fätta mws bjña.  
 Affat godz/ är snart förtårdh.  
 Aff illa fångit godz/ glådhet sigh neplig then treidie mñ.  
 Aff ruggolta solarne blifwe beste hestarne.  
 Affron sång medh dryck/ morgon sång medh hosto.  
 Affhan giffuer förståndh.  
 Affhelös lefwer årlös döör.  
 Affan är godh / här motto är medh.  
 Aff frännande / och nytt är wällkommet.  
 Affe rådhes thet som öndt är. (daghyledhen.  
 Affmosen dömer icke peningen och messan förkortar icke  
 Affestådhes framme/ sällan wällkommen.  
 Affestådes framme/ ingestådhs wällkommen.  
 Affestådes framme/ ingestådhes wäl.  
 Affe wilia wäl hugga til / men ingen wil hålla i staffre.  
 Affe kämpar falla i ågherlösa.  
 Affe ord låta wäl tala sigh / men icke alle gårningar  
 (göra sigh.  
 Affa/är at låra.  
 Aff ringh medh råd.  
 Affe äro barn i böriande.  
 Affder hielper för ingen dårskap.  
 Aff ringh skall man hoppas til thet beste.  
 Affe ord skall man icke giffua brödh (sångar fattige.  
 Affe bedlere åhre rñke / alle pñgor trisne och alle  
 Aff össuerdådigheet fångar en önd enda.

All ofuermechtiger Kan icke hafua Stadigheet.  
 Alle foglar / äro icke hökar.  
 Alth förgänger men icke Gud; ordh.  
 Alle böther hielpa.  
 Alle willie därän hafua / men ingen will födan.  
 Alle kenne apan / hon kenne ingen.  
 Alle få böör som bööha gitte.  
 Alle willie gamble wara / men ingen will gammal beta.  
 Aldrigh är dagen så long / at thet bliffuer quelder  
 Alle Nycklar hengia icke widh itt bältte. omsider.  
 Allom äro förbudet bryte / men ingen bättras.  
 Aldrigh är nogot så lithet / at thet är bettre som inthet.  
 Alle willia råde / men få rätt göra.  
 Alle willia Herrar wara / men ingen will secken bära.  
 Aldrig är fienden så godh / han behåller iw skadan som  
 Aldrig sitter fleket så högt hunden wenter iw beenen.  
 Alt watn will i hafuēt. (han får.  
 Altidh är frusin i ord för lath swin.  
 All högfärdh får en ond hända. (grelle så äro the try.  
 Alder och siukdom freke till by / och geste sorgh och  
 Aldrig faller åplet aff / förre än thet är mogit.  
 Aldrigh skall frusin eld göra / ey heller / hungrogh till  
 (fiättils tage.  
 Alle leffue widh en Gudh / och icke widh een lycke.  
 Alle hafua en Gudh / men icke eens natur.  
 Alle ordh äro icke Konungs ordh.  
 All wrongwisa igenstoppar sin egin mun.  
 Alt thet som önstas kommer icke i secken.  
 Alla goda gerningar warde snart förgåtne.  
 Alltjöh till en tjd / tankar äro tullstj.  
 Alltjöh skall man stempne / såsom han wil empne.  
 Åplett smakar iw aff rothen ehuart som thet triller.  
 Arme mågar göra slechtene lågher.

Arme



Armt snack är thet som inthet alfuat medh fölger.  
Arm är then slechten som ingen stötkia eller tiuff är vtff.  
Äran förtappas aldrig/ Ära är at lära.  
Acht kommer ey allom i pungh.  
Affuunden gnager ther hon är.  
Altjdh lefer tungon på hiertans tankar.  
All tunggh bördö är lath när man henne toligh ljdher.  
Adam war förste adels man.  
Awundz man bör icke wittna.  
Armt trå/som faller i första huget.  
Alle foglar flyga bort rå bliffer fråkän quar.  
Alle nycklar hengia icke widh ett belte.  
All lycke gånge som suin fötter.  
All suin suart i mörkret.  
Ähr han icke så snut sager/så är han när så gagne godh.



Barne magan är blinder.  
Barne gömor ära arme gömor.  
Barnet gör i byn som thet är hemme want.  
Barn skal haßfue drjcke som höf / och hugg som åsens  
(math som nöth / och kläde som wädur.  
Barn säger gessit fåuista/som druckna och galna.  
Barn klagar sin nödh och tigger sin staldh.  
Barn är broderlös mann.  
Barn skal frype så lenge thet lærer gå.  
Barn gör barne gårningh.  
Barn wexer en doch thet drjcker watn.  
Barn är modrens beste lekare och speleman.  
Barn gonger gerne tigt som thet finner sin ljfke.  
Barn glädz widh nya kläder.  
Barn äter hwad thet får / och tigger huadh thet gör.

Bedröfsuat

Bedröffuat hjerter behöffuer godh råd.  
 Bemerk frandom alfwat medh stempran.  
 Bättre är ic got rychte än monge rijkedomar.  
 Bättre är döds än illa Lessua.  
 Bättre är ryina / en illa fächta.  
 Bättre är fly än illa för stad an stå.  
 Bättre är två resor måtit / än en gongh förgåtit.  
 Bättre är en fogel i handen / än två i skogen.  
 Bättre är små sistar / än tome distar.  
 Bättre är nogot än inthet.  
 Bättre är äplet giffuit / än ätit.  
 Bättre är rådeligit / än brodzligit.  
 Bättre är skemma i beck / än i åa.  
 Bättre är thet trå som bågner än thet som brister.  
 Bättre är runt döll än room faar.  
 Bättre är gamul geld / än ny saaf.  
 Bättre är iung heit / än tom grüma.  
 Bättre är pielt äga / än bedes til låns aff syster.  
 Bättre är wara stälgh än blindh.  
 Bättre semmer skäre often / än skarpan.  
 Bättre är halft brödh / än alt mista.  
 Bättre är een roo medh roo / än två med oroo.  
 Bättre är ware döds / än medh sorgh lessue.  
 Bättre är trälåst för huset / än inthz.  
 Bättre tror iagh tin hedna pant / än tin Christelige tro.  
 Bättre draga två foglar til boo än een.  
 Bättre är tija / än tarff löst tale.  
 Bättre är snell tungo / än fryllot haar.  
 Bättre är wara könligh / än konungligh.  
 Bättre är godh lycka / än högh byrdh.  
 Bättre är ware saår / än siut.  
 Bättre är en francé dotter / än en vphengh son.  
 Bättre är roo molcka / än slå i huuffuth.  
 Bättre är förspöria sigh / än förgiörs sigh.

Bättre



Bättre är haffua halff stadan / än heel.  
 Bättre är see wid ord / än widh hugg.  
 Bättre är durt köpa / än illa sulta.  
 Bättre är föra / än draga.  
 Bättre är ståra aff / än ståra widh.  
 Bättre är sompt nör / än alt rört.  
 Bättre är nogot herstt / än alt ferstt.  
 Bättre är äga / än önska.  
 Bättre är blifua vis af ens annars stada / än af sin egin.  
 Biörn och biörnekaren rentia icke alt itt.  
 Blomstret är fructenes fäste peningh.  
 Boande män är Landzens vpphelle.  
 Bogan måste bändas / för än han brister.  
 Beede män / äre altidh beste.  
 Bodskap må iag bäre / anslag kan iagh icke kunn.  
 Bren icke hussene för än fadderna komme /  
 Brune nörter haffue söt kärne.  
 Bygångande höna får antingen Korn i kråfue eller  
 (Knep i nakan.  
 Byg så boo / at tu stadar icke en annan.  
 Bättre är seent / än oberändt hemngas.  
 Betala råätt för illa sudit.  
 Blåsa både kalt och warmt medh en mynd.  
 Böte medh krop / ey haffuer foo.

## C

Christus är thet namn som lycke är til godhe hamn.  
 Claffare och riddare rödh före monge menlöse vti stor  
 Clåa icke altidh thet som flyar. (nödh.  
 Clappe bonden / så snappar han tigh igen.  
 Clage för sin högre hand / bör ingen göra i någon stund.  
 Dert



Dett är ont at köpe then såpan man twettar ögon  
Dagarne blidke sorgen. (vth medh.

Dagh haffuer ögon/ och skogh haffuer öron.

Dagum och dagen warder werre så sade Christus war  
(herre.

Dande quinde hädare och Jungfru skendere och preste  
(fiende/ så aldrig en godh ånde.

Dezlig är fructen / ter dygden är tråd.

Deglig är kona/ som kälén gjorde.

Diesuulen är i skrymterij/ haf icke lust af Absolons hår.

Dottren far gerne i modrens särck.

Domen är honom ey kär/ som weth sigh brosligh wara.

Döm utan personers anseende.

Därer warde med annars skade än nu wise:

Dän wäcker waken som törstig är.

Dett är ingen annars bror i haffuet.

Dett är en slem städer i hatten.

Dett är gott gå till dukat bordh.

Dett rör en blind man settis sitt öga widh.

Därer låter gå ingenom annat örat ordet in och annat

Därens knif är först i smöret. (vth.

Därer taga hugh för ordh.

Därer giffua ordh och taga hugg igen.

Dager gör arbete.

Drick wäl lenge om aftenen utaf en huite skål / och soff  
(lenge om morgonen.

Därer tala fulle een resa sant.

Dett och ärh/ men then arma icke förgåth.

Druckentitel/ fastande han henger.

Drompte gest haffuer huas knif och toman buck.

Druckten mans mun talar gestz af hiertans grund.

Druckten mans ord äre drömen lifte.



Döcken man är om aſtronen ſom en biörn / om morgon  
(nen ſom en örn.

Dwal kommer gäſt vdhí quall.

Dyrck then Gudh gerne / ſom giſſuer Korn och Ferne.

Dygden gör enom adell.

Dyre klenodier göra ofre luſtig til ſyne.

Dyr ting ſkal man grant göme.

Döfuer hörer nogot / men blinder ſeer alzinthet.

Döden är wiſſ / men ſtunden är owiſſ.

Döden bläſer icke i horn för ſigh.

Döden är ytterſte ändelyckr.

Dett är icke dagh för dett att en fogel ſunger.

Dett är en armſols / ſom icke ſtenar et par ſtaflar  
(ſunder.

Dett ſkal komma tigh wäll / ſom hunden gräſet.



Ehuru monge barnen äro / doch är iw fadren älſt.

Ehuru lefnaden är / doch harth åthſtilnanden.

Ehuart hegren flyger iw haſſuer han ſtierten med ſigh

Enn hulas oren medan annan drager.

En åſtundar huart / tit han är buren.

Emedan en är onemd / ſå är han oſtemdh.

Enn glädies man åth wengers tilkommelse.

Enn will watn till ſtrande.

Enn ſpör then rijke huru then fattige bergar ſigh.

Enn lepiet hualpen / medan gammal hund will.

Enn minſkas thet thet aff tax.

En drömer ſoo om draſſ / och fåringen om ſin ſtaff.

Emedan gåſwor rectia / tā är moder och dotter weſer.

Ehuart werden huelfuer / ſell är then ſom nogot haſſuer

Efter råd ſå goth ſom inther / råd. (ſielfſuer.

Efter södt flåde kommer gäst såår.

Ägget lærer hönan tala.

Ly suetter han som dyrt köper.

Äldh i stöte/orm i barm/och musen i tåstom/the äre tro  
(onde gester.

Emot Gudh är icke got at kämpa.

Enn kommer tit watn som watn varit haffuer.

En olycka är sielden all.

En olycke faller öffuer then andre.

En god frock skal bñtida fröktas.

Enn kommer then dagh ath kooen tarffar sin rompa  
(widher.

En oret pening drager bort andre tyo.

En annan såår/en annan vpsår.

En god sreddare skal haffua en god sömare.

Efter en god aflare/ kommer en god slöfare.

En stira so/söler gerne en annan medh sigh.

En wåltlok kan meit rådhy utgisse til bolerij.

En drucken farll och en galen / stil inthet mer at enn  
(sömpnen.

En hungrog mage / warder icke metter af faghrom

En skal hielpa til Gudh hielp.  
(ordom.

En skal icke skal icke wertha huru en godh man bångar sig.

En ond gömare gör monga trusuar.

En gerigh låter sigh icke at nöya medh lithet.

En godh Prophete/ gör monge Propheter.

En god schollemestare gör god diefner.

En tienar ofra för många medh lycka.

En wisse quedes mongeledhes.

En förständig konung är stor Gudh gaffua / men een  
(oförständig landzens plåga.

Efter ont warder goth/ halffihen bätter.

Err



Ett håår och annat gör gubben huffuut stallot.  
 Ett hungroth måål henger then andre Thåreth,  
 Ett trull fyser icke gerna thet andra.  
 Thet ena goda fastar icke thet andra borth.  
 Ett är rått och annat är sätt.  
 En hastig wrede är een begynelse til myckit ont,  
 En kan betala sin guld med balt och blaggarn.  
 En gamal katta är icke god draga strå före.  
 Efter eens mans tal bör ingen dömas.  
 En åhrlös bör icke wirtna.  
 En tienar så länge herrarrom klåderne henga i spier  
 (rar rom.  
 En gifuin håst skal man icke i munnen see.  
 En god wile drager last til bys.  
 En stitin so vil gerna göra en annan oren medh sigh.  
 En ond gömare gör monge tiuffuar.  
 En half quadin wisa är god förstå.  
 En ape gör många apar.



Slakta icke för herranom.  
 Sager ord fröjde wäl en däre.  
 Sager ord fylla icke säcken.  
 Salste wisse warder margelund quedn.  
 Särer sachra med möen hon går med harrans barn.  
 Sattig mans tarsf kommer icke alle i sender.  
 Sattig mans færdt är allom ofend.  
 Sattig mans fæti haffuer monge olati.  
 Sattig man haffuer och hierra.  
 Sattig man haffuer luthertan aff hand och i mun.  
 Sattig

Sattig man skall icke hafue fager kona eller fethan hest.  
Sattig man är icke greffue.  
Sattig manz maatt är snart åthin.  
Seth ore hassuer godh sack.  
Slester henger aldrig så högt/at hunden wenter sigh in  
(benen,

Glere åre dagarne /ån kårffuarne.  
Glere dråpa svalg/ån suårdet.  
Så först och så sedhan.  
Så ord medh herranom.  
Så wist manz math är först åthin.  
Så hassua lyckan/ men alle hassue döden.  
Så wette huar tjonde manz tars.  
Srambudin tienst är altidh försmåd.  
Sram talende tungor hafua så wanner.  
Srande är frände werst.  
Sremande göre mer ån the skyldige.  
Sienden är aldrig så god/at han beholler in skadan som  
(han hassuer fongit.

Srende är yslom werst/sade råfwen at rödhunden.

Srñ är frelses framgångh.

Srñe weger ligger till by ingen kan sin stepno fly.

Syser wil allene vara wiser.

Sörord bryta lagen.

Sör konsten skal man mestaren åhra.

Sörständigh och slätigh folck plågar man wäll bruke  
(men the lathe åre icke brödh wårde.

Sör itt öga mistet bonden sin too.

Södth migh i åar iagh föder tigh at åreth.

Sörmaal gör fruur fager måth.

Sör icke reswerompan til marknas medh tigh.

Sörst må wäll som iagh wil / så gör iagh som iag är till.

Sörådare skal man med förråderij winne.

Sör glömske dricker man withe.

Sör ty är wårlden widh/at ther boor monger skall wt.  
Såfänge



Såfångt är Fasta nåth för foglernes ögon.  
Freden är wäl werd at köpas / när man honom ey afars  
så kan.

För ogjord gerning / böther man ofödt få.  
Följ iorden effter ty hon är gammull.  
Sattig man är icke grefwe.



Gäck icke godhe wanner för när.  
Gammul fatta leppier och mölk.  
Gamble wägar och gamble wanner the suka icke.  
Gamble wanner åra beste wanner.  
Gammul synd gör ny skam.  
Gammal wane är tung i wra Fasta.  
Gammal mans gråter / marz månandz grödhe.  
Gestar komma til gårds och göra sigh grefwar.  
Gethen gnager ther hon bunden är.  
Genslag är icke aslagt.  
Gestens hustru achtar grant.  
Gerna plågar så wara medh Herre tienst / at then  
(best förtient haffuer han warder wärst lön.  
Giff en stak en span han tager wäl sielf en aln.  
Giffuen hest skal man icke i munen see.  
Giff ey hunden inedan han wrjdar rompon. Och ey  
(heller barnet så oftha thet bedes.  
Giffmild skal geldas om wenstap skal hollas.  
Gilia effter dygd / derelighet och godz / bedrager monge  
(man.  
Gerigheten haffuer aldrigh nogh.  
Gerug quarn mall allehande korn.

Gör

Gör wel wid en skalk/och bid till Gudh at han lönar tig  
(aldrig).

Gerughet förråder wisdom.

Giord gierning haffuer ingen wenning.

Godh redskap gör halffue gerningen.

God fogel beflecker icke sitt bo.

God ord äre bättre än gull.

Gode skalbröder före många i ångest.

Gåffuor och igengåffuor/hälle lengit wenstapen.

Gott är sinna när annan håller huffuudet vp.

Gott är om heelt finger binda.

Gott är flere breede reinar aff ens annars huudh.

Gott är sittia i rorwassen och göra pijpor.

Gott är dricka och swert betala.

Gott är sigh i rent warn skolia.

Gott är haffue träd sine barne stoor.

Gott är leke när tärning will bäre.

Godh barn quädh godh wise.

Gott är sinne weghen vppå wegh.

Gott arbeth giffuer årlig lön / och förståndzens råd  
(för sinner icke.

Gott modh letter alt ont.

Grannar är grannar werst.

Granne tagh weth wäll huad tu steker.

Gråa hår åbro dödzens blomster.

Gudh giffuer allom nogh han haffuer icke tes mindre

Gudh föder så wäl bñ/som biörn. (sielfuer.

Gudh giffuer lyckon och lotten falle huert han will.

Gudh giffuer nogh alenast far icke förhögt.

Gudh wet wel hvilken best pelegräm är.

Gudh giffuer alt got/men doch icke oren medh hornom.

Gudh giffuer allom matt som han giffuer mun.

Gudh sitter öffuerst / och seer nederst.

Gudh tressuer aff ingom mer än han förmar.

Gudh



Gudh giffuer sine huldh som Flåder.  
 Gudh straffar ten ene skalcken med then andre.  
 Gudh stop ingen hastigheet.  
 Gud; barmhertighet är mitt i werldenne.  
 Gudh wil icke tin almofa aff en anars handh.  
 Gudh besörger sine vnderligh.  
 Gudh giffuer herranom land och folck.  
 Gudh kan förskaffe vnderligh orsaker.  
 Gull är icke alt som glimmar.  
 Gull är aldig så rödt/at thet går i nödh yti före brödh.  
 Gör inthet ont then weerlösom.  
 Gör först rent för thin dör.  
 Gömen hest skoo nagel i try åår Kommer han inthet  
 (thes'emellan till motto så fasta honom borth.  
 Galne hundar få rissnit skin.

## G

Gassua och fåå är icke lücke eens.  
 Gaff heller wenstap medh månan en med stiernonar.  
 Galfue gerningen skal man huarcken losua eller lasta.  
 Gan är danster widh landet.  
 Galth wenstap med kellersuenen och Focken.  
 Gan thör wäll see huarest solen skin i watnet.  
 Gan danssar som nödig danssar.  
 Gara ögat i korter medh.  
 Gan haffuer icke bettre som effter gråter än then som  
 (före gråther.  
 Gan är wan wid ekelnthen.  
 Gan haffuer stat för lutt och kalt watn.  
 Gan skal hafua myckit mööl som skal igenstoppa huars  
 (man; munth.  
 Gan

Han är god / som för Gudhi är godhet.  
Hand fyller hand / så är frid i alle landh.  
Han kommer och fram som medh oran åker, såsom then  
(medh bestar förer.  
Han går icke miste om sätthe och huile / som på steen  
(sitter.

Han skal lutha som låga dörrar hassuer.  
Han är icke så halter som han ille lincker.  
Han skal sig sielf lossue som onde granar hassuer.  
Han fonger ofta fall som en annan fella will.  
Han väcker ijs som törstigh är.  
Han hassuer åtit skate ägg som inthet kan tija.  
Han är vsl som icke kan flyv en däre.  
Han täncker swijk som yster lessuer smör.  
Hoot är medh ringa booth.  
Han öser watn med såld som lærer utan boof.  
Han är nest i händer hassuer.  
Han ledes ath lessua som reknar thet han hassuer åtit.  
Han slår inthet sin begare i båndin.  
Han kan både ååka och wända.  
Han gömer til ny ijs som gömer til morgons.  
Han lurger offra som myckit talar.  
Han dörr icke som dyrt köper.  
Han rådes icke sin slecht som i astan ligger.  
Han skal hassua iern naglar som fanen skal klåa eller  
(slåa.

Högfården är en drottning till alle laster.  
Han skal icke gå til stor som alle bustar rådes.  
Han gömer dyrt gods / sin fredh gömer.  
Han skal hassue starcke been / som god dagar drage skal.  
Han är icke god att see i munnen.  
Hand skal hand få / en mund meenedh swerie.  
Han warder thes wer mult som på steen sitter.  
Han är wård förh som kalen åther.

Han



Han är skadan näst som i händer häffuer.  
 Han är ond som om talar.  
 Han skal häffua mykit bakat bröd som skal bli da effter  
 Han är galin som inthet wert. (annars dödh.  
 Han ädrar föga sitt beste som öffner giffuer sitt näste.  
 Harn gör helffuetit.  
 Hemma är best huilas.  
 Hema är hunden dierffnast.  
 Han skal bittida frödas som en god frof skal wara.  
 Hemlig herrer gör förtrottne suenner.  
 Håsten faller på fyre been / än sådan man på ene tungo.  
 Helbrögder wert inthet huadh then sarka lqdhert.  
 Herre hyllest / är icke arffue gods.  
 Herrens ögon göra ferba hestlar.  
 Herre dören plagar wara gest wqdh in och trong vt.  
 Herrens siqt gör ätten feet.  
 Hielp tigh sielf så hielper tigh Gndh medh.  
 Hjrtballen och riussue ballen the söltas bådhe äth.  
 Hoo som häffuer werd / han får wäl swerdh.  
 Hoo som wäd far / han warder mykit war.  
 Hoo som giffuer sitt så at han tigger / honom skal man  
 (slå sårt han ligger.  
 Hoo som fiöper alt thet han seer / han skal sälis alt thet  
 (han ägher.  
 Hoo som wore förwñs han fore aldrig illa.  
 Hoo som häffuer mykit sinör / han fäste sompt i grans  
 (nans påal.  
 Hoo som medh vlffuar boor han måste medh vlffuar  
 (tiurha.  
 Hoo döör aff hoot honom skal man ringa effter medh  
 (morghon fruth.  
 Hoo som tagher fanen i bårhen han måste föra honom  
 (öffuer sundh.  
 Hoo som bidar effter yttersta bågaret han får först fins  
 (pusten.  
 Hoo

Hoo som looen ågher han måste taga i rumpon.  
 Harfua tu effter som iagh haffuer plogat före.  
 Hoo som något wil waga han får nogot åga.  
 Hoo länge ioffuer på sin beddo / han får lithet för sin  
 (nebbe.  
 Hoo som träder ormen på rumpan / han wänder honom  
 (huffundet igen.  
 Hoo som wål åther han skal och wål dricke.  
 Hoo lithet får han lithet får.  
 Hoo fiart wil haffua han skal lufft låtha. (munnen.  
 Hoo som haffuer penning i pungen / han får wål math i  
 Hoo måoge brunnar lethar han finner ether i somblighe.  
 Hoo som tager watnet offuer huffundt / så løper thet  
 (gera i ermen.  
 Hon är modher som mathen giffuer. (nom.  
 Hoo felstap legger medh Gudh han stilies icke widh hos  
 Hoo som elden wil haffua han skal letha i asto.  
 Hoo som aghalös leffuer han årelös döör.  
 Hoo wil blinde thet öga som Gudh vinner see.  
 Hoo som slår enom på halsen han slår honom icke longe  
 (ifrå huffundt.  
 Hoo som igen slår han ypper Eff.  
 Hoo är så wis / at han icke rådes staden.  
 Ho minnes årin math eller slithin fläder.  
 Hoo som hiertelig nuff han sanger gode.  
 Honom är ont wara wred som ingen rådhes.  
 Ho något wil giffue han skal ey länge dröge.  
 Hoo som åter i otid han skal fasta i ijd.  
 Hofman haff kommer och til haffuen.  
 Hoo som icke tror han rage pant.  
 Hoo som altidh flecker sin harm han bliffuer offte ofell  
 (och arm.  
 Qualpen leter icke länger än gamal hund will.  
 Quar fogel pünzer effter sin nel b.

Quath



Huadh tu wil sielffuer l  dhe thet g  r t  nom gr  som.  
Huad   gat icke seer / thet kan hierta icke gr  ta.  
Huar farar   ld vnder s  n gryta.  
Huar man hassuer icke h  d p   handh.  
Huar fanen   r icke sielff thet hassuer han sit budh.  
Huarest stal obudin sitria.  
Huar man   r sin g  wo l  c   were sigh mer fattigh eller  
(ri  ).

Huar man   r s   hedder som han   r fl  dder.  
Huar   r sin synd s  th / och sitt   nger lett.  
Huar man lossuar sitt eget.  
Huar man   r sin egin s  med.  
Huar man l  rer s  dant som han vng  dz medh.  
Huar dagh kommer medh sin f  do.  
Huar f  pman   r sin egin falkare.  
Huar och en pl  gare / sinner sin pl  ga mestare.  
Huar och een   r sin we  dz wen / thet   r thet man gern    
(seer thet wittnar och h  ller man g  rna med.  
Hunden stal icke l  pe effter huars mans husan eller  
(hu  san.

Huar dagh   r icke b  ke dagh.  
Huad som Gudh hassuer best  rt thet kan icke S. peder  
affuende.  
Huar man k  nner sig sade me  shatten ner han full wid  
  fen  
Huar och en som medh suerd slos stal med suerd f  rg  s.  
Huad Gudh will fram hassue / thet kan ingen f  rtage.  
Huarest aset   r thet   r Korpen.  
Han seer snart vth som f  o p   en f  tm  ngar.  
Hunder l  per om br  det och haren och l  ssnet.  
H  gferdh och l  then macht thet hassuer fanen samman  
fatt.

Hu  ff och w  n g  re wise rasande sinn.  
H  tt / stall betalas medh of  dt.

B 4

H  tt

Bötth är snart bödth / medh ingo.  
 Segren straffar warner ty han kan icke semma.  
 Högborne fattige herre är lichter i hendher.  
 Högst är herre budh i: drygt thet drootten biuder.  
 Hwar dagh kommer med sin sylle.  
 Hoo som är från sitt gagn / han är ner sin stada.  
 Hvad man gör thet är best han tenker på endan.  
 Hålda enom som höd på handh.  
 Hwar lagh ey wore / hwar toge som finge.  
 Han är wäll kommen som warn i nytt steg.  
 Han hafuer lichter firt som en annars hafuer.  
 Haff ran för runga.  
 Handerade tiene för ens lyfo.  
 Herre gunst är icke arffue gods.  
 Hwar stal med sin lyke dansta.  
 Han är födder och icke gödder.  
 Hunden är dierst på sine sopor.  
 Han kan mer än supa och settia midh.  
 Han löper i ogjort wäder.  
 Han är icke slater som sletian biuder.  
 Han är slater som wedet tager.  
 Han kan bode fyre och hola.



Jagh tager alle gäffuor för vthan flubbe slagh.  
 Jagh kemmer well krent. sade karingn när hon åth o:  
 dyrthen.  
 Jagh giffuer tigh sancte Peder sade karingen när hona  
 flög till stogs.  
 Jagh åter sade gåsen så vefnen lop med henne til stor.  
 Jagh går all ärender rå rith i werldenne.  
 Lille strogdher huffuth löshår.



Idē så myfit i heluētitt som titt will.

I huad singer som helst man står så är thet lifuel sortte  
effrer.

Jag giffuer icke mitt hop för monge peningar.

Jagh wänder icke huadh hunden steller först han biter  
migh icke.

I Gud; wiſthus är mykin math.

Iltin huadh får gäſt ruffint ſtijn.

Illa Francker ofmord wagn.

Ille ſtueit håår är tuende manz ſtam.

Ilt ſkal moth ilt och buſſackē moth norden weder.

Ile är hualpen atly lecke medh biörn yngar.

Ingen ſeer theu andre lenger än till tenderne.

Ingen är ſå long at han moſte w rectia ſigh.

Ingen är ſå ſtackor han moſte ſig w bucta.

Ingen giffuer dunbe lamb.

Ingen födes konst rjker.

Ingen flyge högre än wingarna håra.

Ingen kan triāne två herrer till lifte.

Ingen dödr aff hoodh.

Ingen wardher ſtēndh medh mindre han gör ſigh ſelf  
ſtam

Ingen gör ſigh trull megh mindre han är trull.

Ingen winner utan han will wāga.

Ingen i wārlden ſäger ſigh haſſua nogh.

Ingen är ſå god at han ey warder modh.

Ingen olycke är allena.

Ingen weth huadh i ſeckē är för än han löſer bandet.

Ingen ſkal ſlectia ſin luſt medh en annars ſtade eller  
fare.

Ingen haſſuer wān för än om trenger.

Ingen haſſuer lengre fred än ſom hans granne will.

Ingen böt thet medh glädie åga ſom han wil med ſine  
wänner rare.

Ingen weth huart lyckon huelſſuer / welſi them ſom  
nogot haſſuer ſelfſuer.

Ingen skal haßfue sin frende fule faal.  
 Ingen ror på helgon förre the gäre iertecten.  
 Ingen wett hoo then andre årßfuer.  
 Ingen ondh stige i bårhen.  
 Ingen siunger olerdh.  
 Inthet är så ont at thet är iu till nogot goth.  
 Inthet doger oförßocht.  
 Iu nemere Room Iu nemere heluett.  
 Iu högre en är besetter Iu större är hans fall.  
 Iu mer man rörer i träcken iu mere luchtat han.  
 I Storm skall man dyrt gods Pasta.  
 I Babel och härodias är frome terno.  
 Iit gott ord stmer wäll fulst rum.  
 Iit gott modh är halßt liff.  
 Iit ong skal man wenner ößfue.  
 Iit gott ord är skundom berte an monge peninger.  
 Iu Aldher Iu werre.  
 Iu Kommer sorg och slecter then andre.  
 Iu större skall iu större lycko.  
 Iit lither grand spiller ofta gott öga.  
 Iu nämare Rom iu werre Christen.  
 Ingen må wata domare i sinne sak.  
 I stillesta warner är mest fistarna.  
 Icke alle på min buß ändog hau är blöter.  
 Iu meer man srycker fattan på ryggin iu högre setter  
 hon vp rumpan.  
 Ingen kan sin skåpnadh lycka vndfly.  
 Jag will icke sticket vnder en stol medh tigh.  
 Ila Kommer aldrig till huila.  
 Inthet alt i heluett som in will.



Rafun stmer wäll sin masen

B3 b

Ralfstun



Kalfstin hengia så monge på weggene som nōth huden.  
 Kald somar gör varmt lade golff.  
 Kalt är quinne rådth.  
 Kan tu icke öffuer komma så fryp vnder.  
 Kast vth froken gräpe om thet will.  
 Kaste migh huart tu wilt sade ätten/vtan i Vatnet.  
 Kasta frock i brock och halt om tu kan.  
 Kattan äther gerne silt men hon wil icke wata fötterna  
 Kattan knorrer icke för än hon fått myss. sin.  
 Kattan wett wäll huars stegh hon skall sletia.  
 Keppen driffuer hunden i bandet.  
 Kärningen will nu haßua sin trete trådth fram.  
 Kärningen lærer sin son drage kläder vppå när dagen är  
 Kloo för biörn stijn. som blidast.  
 Korpen hugger icke gerne ögat vthur then andra.  
 Konsten går ästa för machten.  
 Konsten går nu om bröd /men brödet skal åter gå effter  
 henne och inthet sinna henne.  
 Konungz äre/ äre råse vdersfäther.  
 Kom skundom medh twäffue ey alridh medh froken.  
 Kommer en widh en däre så står aff kläder itt stycke och  
 (låt honom fare.  
 Konst är en selsyn arth / som kommer mongar vppå  
 god fatth.  
 Konunge ord reknas högt.  
 Korpen är aldrigh thes huiare at han sig ofta tuettat.  
 Kråkan är förty ond ath hon seget sanningen.  
 Kärleken drager lasset till byß.  
 Kögsligh tunga aff huggee been halß.  
 Kiend sak så godh som wunnat.  
 Kommer dagh så kommer rådth.  
 Kärtilen talar til gryton.

# L

Lagh är sompt/och sompt lagaklokar.  
 Lagh ligger i spinnens anda.  
 Lagh är rättens stödh/och rättens förbundh.  
 Lache Herrer hassuer tröghe drängher.  
 Lath hund til honingz trög/så springer han vthi medh  
 Lath then gamble rådha. (ladha fötter  
 Lath vp sacken medhan gräsen bindes.  
 Lath dräng och warm sang the stillas icke gerna ath.  
 Lache orar/äre icke hwilone werde.  
 Lath man är länghe vsell.  
 Lagh paddan på hyrrende/hon springer wel sielff vthaff.  
 Låfaren dänger för penning.  
 Lenge ligger saak i saltet/ om sofaren doger nogot.  
 Låfaren gör aldrig så gorth plasser / at the funna låfia  
 Lathet gode skal man höge vpsettia. (all säär.  
 Låta om låta/såfaren siä siertarens dotter.  
 Lath hund är lunge raffe.  
 Lathen ruffua sielfper offra stoor las.  
 Lathen Herre skal hassua låta swenner.  
 Lathen hörde/ är long wagh tunggh.  
 Lathet är om een nött / och än fastmindre om Fårnen är  
 Lathen best gde skackott doggeledh. (borra.  
 Lathen best är wanda mest.  
 Låån skal ledandhes heem gää.  
 Långh sooth är wis dödh.  
 Lönligh brist/ rådth är bäst.  
 Långo bleff han dödh som lastade sitt egit.  
 Lwsen kommer wäl i stinfällen.  
 Lugnet är stillon bäst.  
 Löre vlsuen Pater noster/ han ropar wäl Lamb Lamb.  
 Låtare låt tigh sielff.



Lån tin wån/och freff tin owen.  
 Lardomen är icke tungar at bāra/men hård vppå gāå.  
 Loh icke genom muren medh buffunt.  
 Lönligg tingh skal man lönlighe bāra.  
 Lär the dōda begraßua the dōda.  
 Longt liiff är een gerigh menniskios pina.  
 Lycko råkar man/pål råkar ternhart  
 Landh medh rätt/och lagh skall bygges.  
 Lagha munnen effter matsäcken.  
 Lätt migh få boch/på min dōde frānde.  
 Lāgg i tolenrodz possan.

Ad

Machten går offra för Konsten.  
 Måcht bryche berget.  
 Man seer offra grundet vthi wår nåstes ögon/ och icke  
 (biälken vthi wår egit ögha.  
 Man kysser offra then handen/som man säge gerna wor  
 (re aff.  
 Man skal icke kasta bort thet sitna watne/ för än man  
 (får thet rena.  
 Mådan gråset groor / medhan dör mårren.  
 Man tager icke gerna rent smör/ i bånckehalmen.  
 Medh lågon skal man Stådher byggia.  
 Mans ordh mans åbra.  
 Man behöfuer icke draga kniff åth suran wållingh.  
 Man mågher aldrig åhro/ther ingen är.  
 Man skal så wål byra spansom alin.  
 Man skal lagha suert salt aff onda gellenåret.  
 Man gör icke en gödh Erkebistop aff en frāhare.  
 Man skal ey gylta thet som ey gull är.

B

v

Man

Man förger offra för en annars gagn.

Man skal ey haßua två tungor i en mun.

Man kan wäl ledhe oxan til watten / men icke truga hos  
(nō til at dricka.

Man kan ey bādhe blåsa / och haßua mōl i munen.

Man seer på beener huarest hussen är sönder.

Man söker offte effter thet han icke finner.

Man gör icke giest deict er hoorn / aff een hunderompa.

Man skal slå ierner medhan thet är heet.

Man skal sigh för kaka / omaka.

Man får ledhe aff enahanda math.

Man skal icke kasta dyrbarsteen för swin.

Man må och förstå halssquadin wissa

Man må och så länge wenias widh ondt / at man fåghet

Månge bäckiar små / göra een stor åå. (thet är gott.

Mårton är i allo ringom bäst.

Man ridher en hest är blackot / och tändier longt / och  
(kommer stador.

Musen dörr icke gerna under hōlasset.

Man skal icke flygha höger än wingarne bära.

Man hōöley wäl gul vnder getherungo.

Man skal ey binda biestor på en skal / han låther wäl  
(höra sigh huarest han är.

Man skal ey stinga handen emellan barten och trädh.

Man skal warligha bära fullt kaar.

Man skal nåpsa gott barn at thet bliffuer icke ont / och  
(ont barn at thet bliffuer ey werra.

Man driffuer lettelig thet vth / som gānga wil.

Man vndtar thet på som seldan steer.

Man kan fulle roo när man torffuar ingen wedh.

Man skal wenta rådt / för ulla sudit.

Man skal fylle snarest öghe på en skal en magan.

Man är mest fargh tā man ey haßuer.

Man warder myckit warse i många daghar

Man tagher thet dygden som hon är.

Man



Man äther icke ofalt / tå man better noget weth.  
 Man måste plöye medh sådan oxar som man haffuer.  
 Man tror mer ögonen än öronen.  
 Man skal äthe at han lessua må / och icke lessua at man  
 Man skal så lessua som i landet är rådher. (årha må.  
 Man skal icke kasta suart hustru til sängia siäll.  
 Man må thämia itt wildint / och icke een onda menistio.  
 Man kan ey alt medh stålar wegha.  
 Månge hender göra lätt arbete.  
 Man säge gern yran säto vthi / ändoch han wil inthet  
 (hålla i skaffet.  
 Man kan liuga sigh igenom land och icke ståla.  
 Man tagher ofta tårnet whr en annars foot / och lærter  
 (honom i sin egen.  
 Man skal blidra / och icke ryckia vp medh rötter.  
 Man må så lange fyra en stalf / at han menar sigh wara  
 (en herre.  
 Man må bådhe lee och gråta / och haffua sagan mun.  
 Man skal först driffua vth bñ / och sedan taga honogh.  
 Man will icke heta gerigh / vthan wara begarigh.  
 Man skal icke låtha gapet wara öppt / när gårdhen är  
 (giordat.  
 Man skal icke seya alt för sin granne / thet man wil haff  
 Man skal alridh hoppas til thet besta. (ua lönt.  
 Man skal klaga sigh til retta / och icke slåa sigh til retta.  
 Man skal icke alt troo som säghs.  
 Månger får loff för lither / och skam för alginthet.  
 Medh gods werer höghmogh.  
 Medh alder werer weth.  
 Man skal icke betra ont medh halffua werre.  
 Medh lagh skal man land byggia.  
 Medh lither watn må en man rúa sigh.  
 Medh litle kan man wilian röna / ware thet ey vthan  
 Meer wil meer haffua. en gång  
 många

Mångt snæf medh alwar.  
 Mer må tna/än en.  
 Mång swin bryta gård / men vsält är thet som widhet  
 Man fænnar hwar skon tränger. (tags.  
 Man skal icke tro hundatannen.  
 Månger lossuer för sin nödh/thet han håller icke för sin  
 Månger man gör rjs åt sin egin rygg. (dödh.  
 Måreligh tingh är bäst.  
 Månge möss bitya offra een katta i hiel.  
 Månger gossue sitt ögha til at then andre miste.  
 Moroh kan aldrig dölias.  
 Många kunna hielpa enom.  
 Måss gissuer lort för welgiort.  
 Mång ring yppas/och sanh; rönes.  
 Månge äre thesom före wel / en then som draga skal.  
 Månger man iaghæ til sin egin stada.  
 Månger talar til sitt egit gangn.  
 Månghe äre wænner / men få rogne.  
 Mångher flåår en annars qwäsa / när hans egin flyar.  
 Mitt är mitt/mitt är migh icke leet.  
 Månger är medh mångom. (röffuer.  
 Tusen finner änta itt hool / än werden wore full medh  
 Mytit wagn löper / medhan mölnaren lossuer.  
 Mytit är som snifer årh lyfter.  
 Mytit är i bunden som inthet doger åtha.  
 Mytit behöffues til en godh faäl.  
 Myter är i mångom.  
 Morhgång/ haffuer många mistand; ar.  
 Man skal icke förachta itt lishet sår / ey heller fattighe  
 Man seer ingen länget än til tenderna. (wænner.

N



Nåken quinna driffuer nöden til at spinna.  
Nej och Ja gör een långh tråta.  
Näpper spår grevmer nöther.  
Nåpsa tun wen i lödn/och prisa honom öffuer luth.  
Nåden är bättre än råten.  
Nåzla brenner så wenn som owenn.  
Nådhelöst her skap är Gudh leedr.  
Något för något/inthet för inthet.  
Når wjel kommer til welde/så kan han inthet återhålle.  
Ny glädie / är flygande medh sorgh (igen.  
Når två tiuffuar begynna tråta / så får bonden sin too  
Når sanningn kommer til rōna/så är lögn icke werd een  
bōna.

Når hunden är dödh/så kan han inthet mere ställa.  
Når gäsen är dödh/ så ropar hon icke kakak.  
Når thet är som wårst/så bliffuer thet som bäst.  
Når flok kommer til flokare/ så måste flok er wjka.  
Når alla foglar flyga bort/så är frå kan qwar.  
Når barnet får thet som thet gråter efter/så tigher tet.  
Når grissen är til bodz/så skal man öppna säcken.  
Når leeken står som bäst/ så skal man wenda igen.  
Når godzet går på grund / så bliffuer man inthet  
Når strengen är stinnast/så brister han snarast. rundh.  
Når två trerta/så seya the icke båden ith.  
Når huffuudet werker/ så äre alle lemmar suke.  
Når quinnan är drucken / så kan hon icke styra sin stam.  
Når gässuorne refnas/så äre wunnerne såa.  
Når herden och vlffen the ära öffuer ens / så haffuer  
hiorden tappat.  
Når en ond suen må rådhä / så är hans herre i wada.  
Når man haffuer hwijt hår / så wil man haffua golt  
Når man har golt så wil man haffua frusat. hår.  
Når buken är märt/så är huffuut glath.  
Når steckarens tråta/så warder tolen feet.

Nöden

Nöden bryter laghen.  
 Nöden är foolswarth.  
 Nödh gör näsa dierffuan.  
 Nödhen är vthan hald.  
 Nödhen bepröffuar trofaste wänner.  
 Nödh är nu nödh/ändoch thet kommer i Fyrkio.  
 Nödhret skal man wara/som rätt skal styre.  
 När gåsen går i danz medh stöddh merren / så får hon  
 brutit been.  
 När alle spotta på en sten / så bliffuer han wäter om si  
 der.  
 Nungger spar grömer nöcher.  
 Nödhen tvingar hunden i bandet.  
 Ny Kommit är alldh wälkommit.  
 När man stiel drucken/ så skal man hengia fastande.



Offra Kommer spee öffuer spottarens dörr.  
 Offra sporter man then solan/som man gerna sielf vps  
 Offra merker ögar huad i hierrat år. på sätte.  
 Offra Kommer gråt effter stricke låat.  
 Offra giffuer man mäs egg för gåås ägg.  
 Offra så mykit til Cappalet/at fyrkan får nogot medh.  
 Offer lærer achta på ordenn.  
 Offra är wåde när/ saligh är then som wäl är signat.  
 Offra förgänger thet som man netar sin wän.  
 Offra fänger stor loff/lithen ära.  
 Offra äre ormar vnder blomster buster.  
 Offra Kommer eld/ i sotarens hws.  
 Offra wexer flinthen effter huete år sådr.  
 Offra Kommer swede effter södt klada.  
 Offra önstas thet igen som tilförende bortkastet.

Offra



Ofra är stor ord små i gerningh.  
 Ofra geller griff thet som gamble sin bryte sönder.  
 Ofra gör lichen saak/stor nådhe.  
 Ofra är råffue händer vnder råffue fååpa.  
 Ofegh man fardas tryggeligha om landh.  
 Ofra gräpes itt stort diur aff en liten hund.  
 Ofra är itt gått hierta vnder een råffue fåpa.  
 Ofra tiger man sin egin stada.  
 Om morgonen stal man leggja råd/och om affronen i  
 gestebudh gåå.  
 Om icke tordon dundrade / så förgiorde små trull wera  
 denne..  
 Om fiendena stulle lära off stridha / så wil wårt kinbeen  
 sundha.  
 Oflagha fång är ofång.  
 Ofiendom munne giffs icke witz ordh.  
 Ondt öga stal in thet gät see.  
 Ont är draga håret aff then stallotta.  
 Ondt råd giffner ond fracht.  
 Ondt ögha förderffuer korn och kårna.  
 Ondt är wachta then höna som i byen wil warpa.  
 Ondt är göra aff gamble heitar gångare.  
 Ondt är toom hand fram redia.  
 Ondt är wane bort kasta.  
 Onnda örtter stal man vpryckia.  
 Onder är icke godh/för än annan halsswerre kommer.  
 Ondt stal man rådas/gott är icke alt för mytit.  
 Onde örtter wera måst.  
 Ondt barn quäder onde wissor.  
 Ondt är plocka hår aff lössuet.  
 Ondt är wara seent född och årligh nödh.  
 Ondt är driffua suart sin i mörkret.  
 Ondt quinna är helwitz döranagel.  
 Ondt är wenia sin aff som är in wan.  
 Ondt man mister gerns sitt ene ögha.

Onde

Ondt är flyga för än wingerna wilie bära.  
 Ondt råd h betalar sigh sielst  
 Ondt pandt är ond göma.  
 Ondt är lära gammal hundh kyffua.  
 Ondt är stengia thet swijn vthe som inne är want.  
 Ondt är binda tranon i kassa.  
 Ondt är strida emoot lyckone.  
 Ondt är tit wenda sit hussuut/som en annan wender sin  
 Ondt är bäre warn i brunnen. baal.  
 Onder är then som godhet omtalar.  
 Ondt anslagh gör Gudh til inther.  
 Ondt leffnerne omföerther the waldigas sätte.  
 Oppenbart straff är bettere än en fördold wenstep.  
 Orfelös skall no något på slå.  
 Oreen handh gör feetan mun.  
 Oråd h kommer för bittida.  
 Oreo bliffuer än nu allestäds.  
 Orene händer göre sura been.  
 Oråth wisa förräder all lagh.  
 Ogudhachtighe Herrar/haffua Ogudhachtige embetz  
 Ostadugt oignalätt/ostadige sinne. (man.  
 Oredh haffuer icke rumpa.  
 Oren får icke alt thet han dragher.



pant dragher penningar heem.  
 Penningar sittta icke för rättthen.  
 Penningar låta komma en man för henda.  
 Penningar äro kommande/och farande.  
 Penningar göra köpet.  
 Präst ware präst/höst ware höst.

prästa



Prässa warligha och lasta sparligha.  
Pigha är blyg som brudh/ springer i sängh medh dräng  
(medh bådhe stoo.  
Prästen sjunger icke thesmere/ at Kyrkian är stoor.



Quar satt ridder är icke tro vnder baner.  
Quicker man får koo/döder man får aldrigh liffuet sitt.  
Quinna tagher thet som hon icke weer.  
Quinno taal lijfnas widh fråkagaal.  
Quinna kysser offta suennen för herran.



Rasta gaffua tjänar dubbelt tack.  
Redh hundarna för än haren löper.  
Reck footen så witt at stinfelden recker til.  
Radder är han som icke toor stelfsua.  
Reed til speter/Gudh giffuer wäl steken.  
Rådth icke alt för sijth.  
Kopa icke hay för än tu Kommer öffuer bäcken.  
Rödf går gest aff brande.  
Rådth är icke rådth/ vthan thet doger i tådth.  
Room bleff icke bygd alt på en dagh.  
Röde hand och foot så hielper tigh Gudh.  
Röön gör godh drängth.  
Raka lyka mannen.  
Rutit är snart brutit.  
Risset gör gott barn.  
Reen hand går genom alle landth.  
Rijs gör barnen wjs.  
Redder är icke frq.  
Reedth tigh på spinet när Gudh giffuer maath.  
Rijff icke sunder digh/hin tagher digh lifwäl.



Sen



Sanningen haffuer en fastan botn.  
 Sanningen bryther huffuut.  
 Saligh är then som kan see widh annars ofärdh.  
 Sar gör barneskut/ och kniff enögat.  
 Sachta kommer thet til at en drufenman dandzar.  
 Skalkar är ibland danne män.  
 Skam är bära longt stagh och bara hierta.  
 Skadan kommer icke ensam til byß.  
 Skam är wara Prest/och olärdh.  
 Skam är stielat/ wärre åtherbära.  
 Skadhan är honom näst som i händer haffuer.  
 Särh stenen för järnnagel.  
 Sielsint är see på hwitan tropp.  
 Sieldan werer gräs på almanawagh.  
 Sieldan rissnes vlsfuar/ när the haffus icke kalsfuar.  
 Siut man lysker icke gerna stridhe.  
 Siwärs barn äro quend til embete.  
 Siöldan är hastigh godh.  
 Sieldan dör handen aff beenshugg.  
 Sieldan kommer marh i liggande mans mun.  
 Seldan får kona godh stepua.  
 Sieldan är grewen bättre än holen.  
 Saw års barn är snart locket. (quinnor.  
 Sieldan åther rädder man aäl/ och soffuer när deteligh  
 Skada göre wj/ skada ljdhe wj Gudh är domare /ingen  
 (troor thet.  
 Sfer ett stycke aff tin fiortil/ och stil tigh widh en stak.  
 Slåå Jernet medhan thet är hett.  
 Slåå vglä widh sten/och steen widh vglä been.  
 Slå icke vth thet stirta warner/ för än tu får thet rena.  
 Emä



Små foglar wårpa små ägg.  
 Smeden haßfuer ther medh tånger/at han wil icke brens  
 Små icke förtä än tu får. (na sine hender.  
 Snart löper rjdhén mådan måltidh göra.  
 Snart är gagn giort.  
 Snart är quinnor lockat.  
 Snart är sadla medh een giordh.  
 Sonen går gernä i fadrens skoo.  
 Såsom man gör så går thet.  
 Sorgh är icke syster än tå hon ligger när.  
 Sorgh gör månger man rådhlös.  
 Så tiuta vinge vlsvar effter som gamble före.  
 Sorgofult hierta / faller rostende färga.  
 Sompt gälle Gudh/och sompt östan wäder.  
 Så är bonde som by / vthan och w vthi.  
 Såffue wñ wår dödh/så wore wår gerning så södh.  
 Så är skuffinoder moot barn/som salt i så är ögon.  
 Sådane fästlar man metar/sådane fånger man.  
 Så är däre ibland folk/som rglen ibland fräcker.  
 Så wål leßfuer hönan aff sit fräffs/ som Leßonert aff sitt  
 (Rooff.  
 Så vphöies rjft barn aff sin byrdh / som Jord aff sine  
 Så gånger rätt/som man haßfuer ått. (tagge.  
 Så gott är liggia naken/som inthet haßfue på sigh.  
 Så gör lagh/som wanner åhro.  
 Sunder skoo gör wåtha fötter.  
 Så gåret/then ena mister/then andra sååreth.  
 Så är huar man haßfder/ som han är klädder.  
 Söthe wanners trätha/thet är kärleeken.  
 Spee och spott gör ingom gott.  
 Spott och skad. fölges gernä åth. (ger sant.  
 Spåmen haßfuer tu welkor / antingen luga eller så  
 Stenen som offra röres/wexer icke gräs vppa.

C  
 q

Stoor

icke j halsen fast.

Stryff aff qu' ringen och tagh til greepen.

Stadot är höne flycht.

Styr häst medh bessel / och kona medh kapp.

Strongh lærer hästen dragha. (högmodige.

Stadot hund och fullot koo och lithen man / the äre geste

Store Herrar vthan swenner / the äre lqthet wärdhe.

Stadot wissa är snart quädin.

Stundom haffuer man sprang / och stundom haffuer mæ

Sniff och salt slår sin Herre på halssen. (swångh.

Suare koo giffuer hult mölk.

Sultin slugu biter alla werst.

Syn är saghu riktast.

Syn går för senng / så by som bonde.

Ser til huen tu tager j hand förr en tu går j dansen.

Slep icke lusen j stinfällen.

Sillan gespar glader man.

Så födes bj som biörn doch aff oliffa fattor.

Sila mygg och vpsluta hela kamelen.

Så lennge haffuer en fridh som hans granne wil.

Syn går för sâghn.

Så grynte gräs som gamble swin.

Säck håller sigh / possa löper om by.

Si mång husstuit / så mång sinne.

Släp icke hunden j smörtroget.

Store foglar vpa store åag. (the döljas icke gerna.

Stråå j en skoo och syl j en säck / och een hora j ett fönster

Stempra icke medh helgone / the göra iernteekn.

Staffuen kommer stodmären til gångs.

Skitt wæn flecker och en brandh.

Små wagnen / så knarckar hon inthet.

Så gammal som godher.

Boo rörer gertis j skarne.

Chan



# L

Than för tungo/thet haffuer helbrögda lungo.  
 Tappar min herre så winner min herre seger hans  
 Tankar ähre tilsfry. (fryntligh.  
 Tagh thet tu får och kräff thet åther står.  
 Ther gården är lågst ther går man snarest öffuer.  
 Then är godh locka/som medh will hoppa.  
 Thet är icke länge sedan Pattran sam öffuer sundet/ty  
 (rompan ähr wåat än nu.  
 Thet är en arm steeff som inthet dryper aff.  
 The suikas the suorne och icke the borne.  
 Then getan som måst bråter hon minst molkar.  
 Thet är ondt i huse som ingen är kuse.  
 Ther är halfften werre / ther alle äre herre.  
 The ära swra sadhe råffuen til rönbåren.  
 Thet suarta suiker icke / thet huiata går aff medh ångest.  
 Thet är aldrig så ondt/at thet är icke til noget gott.  
 Then som haffuer mång iern i elden / han brenner som  
 (ligha aff them.  
 Thet är gott haffue gode wänner på knåht.  
 Thet är icke gott giffua bakare barn huetestrut.  
 Thet är en arm muß som icke haffuer mer en itt holl.  
 Then först sadlar han ryder först.  
 Thet är ont stielat när bonden är sielff en triuff.  
 Then som bittida bliffuer herre han warer lenge skal.  
 (drångh.  
 Then som blander sigh medh drass/han bliffuer aff suir  
 (vpåthin.  
 Then som wil råga en annan/han måste sielff löpa.  
 Then ther står han bryter. (der  
 Then som icke wil lyda moder/så skal han lyda struffino.  
 Thet råfnas icke mong råtter på ett saat.  
 C 19 Ther

Then är säl som Gudh wil wäll.  
 Then som går i borgan/han går och i betalan.  
 Thet är icke för godo gjort at oxen åter i wagn.  
 Then gamble skal man ära/then vnge skal man lära,  
 Thet hörer hielp til Gudz hielp.  
 The äre alle gläde som lessua vthan fare.  
 Thet kostar på benen at rijdha stäff.  
 Then är godh weria som ingen will härje.  
 Thet säger sielff til när danzes wil.  
 Then som icke haffuer grijs / han måtte betala medh  
 The äre icke alle wenner som lee igen. (Kroppen.  
 Then penning är ond hålla som vthstal.  
 Then kan icke äta som icke kan wenda.  
 Thet är ond fogel som beklecker sit bo.  
 Then fogel är snarr hålden som stut in är.  
 Thet barn som lätthet giff; så gnager thet sedan taldris  
 Thet fött är söstast som näst benen är. (Fin.  
 Thet är en ond hand som icke wil weria sit huffunt.  
 Ther en är onempt thet är han ostemd.  
 Thet är itt armt får som icke gitter burgt sin vld.  
 Then stenen bliffuer fulle wäch / som alle sporta på.  
 Then warder hulpen som Gudh will hielpa.  
 Thet är wiß som i hand haffuer.  
 Then bñder som wäder will haffue.  
 Thet feeta wil althid flyta öffuerst.  
 Then som är födh til tröj stårffuar han bliffuer aldrigh  
 (Herre öffuer två peningar.  
 Then är godh som glugg fyller.  
 Then är gladh som icke weth aff wände.  
 Thett är ondt strida mott lyckona.  
 Then är man som gör mans gerningh.  
 Then gråter aldrigh för Gull som aldrig siel äge Gull.  
 Thet är icke rådeligir kasta perlor för sin.  
 Thet är icke liffa låter / then ene leer then andre gråter.  
 Thet



Thet är icke alt för ögon som man skal äga.  
 The är icke alle regare som blåsa i horn.  
 Thet stonder icke til hundar ath hars döör/  
 Then mister icke som först songer.  
 Thet är icke alt gott i magan som i munnen är sött.  
 Then mykit hwistlar han mykit Luger.  
 Thet är stor nödh haffue monge barn och lithet brödh.  
 Then illa födhet hund eller katt han födhet werre diwr.  
 Thet är förtappat som man i hoffue lär.  
 Thet är icke huar dagh baku dagh.  
 Thet är sompt snake dagh.  
 Thet hörer mer fast til hest en ropa hof.  
 Then förste skade är best styra.  
 Thet är hårdare än iern / tage ther inthet är.  
 Then lithet försmår han bliffuer siellan rikt.  
 Thet öpenbaras i röö som gömes i snöö.  
 Thet man medh synden får / thet medh sorgen förs  
 (gååß.

Then wägen är ond wäge som stieppet löper i haffuer.  
 Then styler sigh som wett sigh oren wara.  
 Then helbrögdä wett icke huru then sinke lifar.  
 Then som i leken går han moste leken lida.  
 Then lange will söffue han sänger lighthet til doffue.  
 Then länge leffuer han bliffuer gamal om sider.  
 Then skal haffue longe armar som allas mun skal igen  
 Tärningh är ond bärningh. (stoppa.  
 Thet är ondt sittia emellan två elder.  
 Thet är gott ware prätt om påsta. Barn om fastar  
 (bonde om Jwell / fööll om hööst.  
 Then som leffuer som bäst / han sportar som aldre mest.  
 Then trul haffuer til stent / han får söndrog far.  
 Thet är gott at haffua mykin mat / och monge helge das  
 Thet är icke gott segla i ogliort wäder. (gar.  
 Thet är icke alt sant som sanno likt är.

C

iii

Ther

Ther een bryther medh stal han och böta medh.  
 Then fryheet misbrukar/han är wård henne mista.  
 Then stal mykit siunda som många wil binda.  
 Ther quälmas icke som quinnor driske.  
 The åhre icke alle möder som hassue degligt håår/ och ey  
 (alle gode stekare som long knissuer hassue.  
 Then är näst wärie som i handen håller.  
 Thet är ilt quicker man brenna.  
 Then är saligh medh lyckon må lessua.  
 Then sitter offra på domstool som icke kan sådhor byta  
 (emillan två hundar.  
 Then stal til rompon gåå som Poon ågher.  
 Thet tiuter alt aff vlffuen kommit är.  
 Thet är got faste /som man må eld med watn bortfaste.  
 Thet är en arm fogel som icke ärkar bära sin wingar.  
 Thet är en arm hiort som icke orkar bära sine horn.  
 Ther lasse stielper ther bliffuer offra smolet.  
 Ther man hugger trådher ther bliffuer spånar. (tat.  
 Ther en är icke sielff/ ther bliffuer icke hans buffut tuets  
 Then hund man dröwer til stogs / han biyter icke mong  
 Tiuff täncker huar man stiel. (diwr.  
 Then lappen tienar bäst på klåden/som modren hassuer  
 (satt.  
 Then som wil medh njuta/han måste medh stunta.  
 Then är icke mykit til wittert /som åter sin maat i spiki.  
 Tåtring i een ladhu. (två personer i een fyrkia.)  
 Then icke hassuer fåå böte medh frop.  
 Thet är armt snack som inthet alwar medh fölger.  
 Then som lyckon hassuer han får bonden hema.  
 Thet war tigh wel achtat/men thet war tigh icke ödhe.  
 Thet är icke got at åta fyr/bår medh Zerrar.  
 Then som hassuer koser medh sigh han signar sigh först.  
 Then store tiuffuen han slipper /then lillo går til henges  
 Then Gudh är lydig honom åre alle lydige. (by.  
 Then



Then är gerna redder som sigh weth brosligh wara.  
Thet är werdennes lop then ene midh then andre vpp.  
Then fruchtat ingen illa göra/ then som förtröstar sin  
(broth medh peningar lösa.

Thet är got rådth siffa ther monge witnes mån om wille.  
Thet är bettre ware förrewar/ än effter snar.  
Then ther wida faar han bliffuer mykit war.  
Then latha skal man altidh driffa.  
Then som är förgodh till sit egit gagn/ han ålstar sin  
(egin skada.

Then bändt är wäll prydd som medh godhe är besath.  
Thet är icke skam at then lille werer vndan then store.  
Thet synes wäl på kinbenen huadh man åther.  
Ther godset werer ther werer högmogh.

Thet är en ond kniff som icke biter på en pungh.

The seya ey både itt som tråtha.

Then lithet såar han lithet står vpp.

Then är glömd som wthe är stängd.

Then är så godh som döl som then ther stiehl.

Thet är gott kliffua på then gården som låger är.

Thet är ondh bytha hugg i ordh.

Then olag driffuer han olag miuter.

Then quernsten maal som vnder är.

Then som alt sit egit wil haßfue/ han får inthet aff en  
(annars

Then ene plöjer then andre såar/ then trödie wet icke  
(hoo ther såar

Thet är rätt at honom sunder som vnder sigh påßar.

Then brukar stepp som step haßfuer.

Then biðar icke länge som effter gott bidar.

Then rådes i såck som förre haßfuer warit.

Then lathe går nödigh stengdom wegh

Ther är gerna hand som såar är/ och ther hietta som  
(rjfdomar.

Then mykit haßfuer han mykit behöffuer.

The döds alle som sege åhro.  
Then ey will lenge leffue som icke wil sorgh haßue.  
Then illa skal fara han skal hieþa til med sielff.  
Then mette wil ey weta huadh/then fastande lydhet.  
Thet regnar ey alt som molnar.  
Then rydhe wil haßua han wart sådan som han will  
(heeta.

Thet tig inthet brenner thet blåß inthet vppå.  
Then som wind ar til then blinda / och dricker aff en  
(roma fanna och dår vth then döda / til at püßa / han  
(gör sigh fåsang arbete.  
Then som tager höken til at vachta sin höns han får  
(lithet igen.  
Ther som fordom draks miödh och wijn thet liggia nu  
(både hunder och sum.

Thet bliffuer än bättre än boen säger.  
Thet bliffuer än alt sadhe han i heluertet sualt.  
Then som mongeståds wil strida han moße mykit lida.  
Thet som varit haßuer thet wil icke munken tiggia.  
Then spør som inthet wet/han tußlar som inthet seer.  
Then skal icke riga som sin egin stada wil tala.  
Thet spørs wål i by hurn barnet är til dygdene.  
Then som åger barnet han skal nempna thet.  
Ther går man til döör som man åhr.  
Thet är ond byggia och boo som ößuer woldh är landz  
(rätter.

Then ene blinder ledar then andra i Pulone.  
Ther som aset är tit församblar sigh örnemar.  
Then som icke will Gudi en sterff vna / han moße  
(gissa dießfulen en hel Guul runna.

Tilfålle gör tußsuen.  
Titt stundat belgh som han baren åhr.  
Ty är frakångraå at hon haßuer monge sorger.  
Tußsuen ålstar altigh möttrer.  
Titt går wiggia som flöbban driffuer.

Titt



Litt Kommer Kaka som Komma will.  
 Till en hård Fauth behöffues en hårdh wigg.  
 Tillskadia moſte man tiſtelen wera ibland huetet.  
 Tienarens dåårſkap ſtringer bondans bodſkap.  
 Tigh heller ſielff än tu will en annan ſkal tigha.  
 Tiena en Herre med troo/och tiēna åndog thes mindre.  
 Tiena wäll i 15. år och illa en tima otack för alt.  
 Tom är then pung ſom annars peninger liggia vthi.  
 Tåår wedh gör ſnart eldh.  
 Tålamodh öffner winner all tingham.  
 Toom fållare gör galin fellar ſwenn.  
 Tå barnet haſſuer ſin wilia ſå gråter thet luthet.  
 Tå huſſuuet är kranſt bedröſſuas all lemmarna.  
 Tå ſaningen Kommer til rōna tå år lögnen icke werd en  
 Troo allom wäll men troo tigh ſielfſuan bäſt. (bōna.  
 Troo giſſuer brödh otroo giſſuer odödh.  
 Tråk faller icke i förſta hugh.  
 Tro och otto kunna icke ſamman boo.  
 Trogen wån är ſcent fången och ſnart miſt.  
 Trogen wån är better än Gull.  
 Tung ſten ond langt bort Kaſta.  
 Tu ſkal wara gamal til hoſſue och yng til Klöſter.  
 Tu ſkal äta pölſan medhan hon är varm.  
 Tw ſkal icke haſſua två mågar til en dotter.  
 Twå mågha få luga / then tröſſie hengia.  
 Tucht haſſuer åhre/och troo haſſuer brödh.  
 Tu moſte antingen wara man eller miſ.  
 Tu kan icke bodhe ſpinna och rinna.  
 Tu ſkal ſanne eſſter åmpne.  
 Tu ſkal weſa then thet wälde haſſuer.  
 Twå hund och fembe hund doch är han hund ſom förre  
 (war hund.  
 Thet bäſte iagh i wärlden wet / thet är friidh och retwiſſ  
 Then ſom icke haſſuer kalē moſte mura med leer heſe  
 Then ſom icke haſſuer warn moſte ſlekta med dyngio.  
 Trångder

Trångder bryther hohl.

Thet hierra må brusta / som wiste huad glädie adam  
Tje tierna til hoffua för ens mans lycka. miste.

Thet är widt wäga moth sal är then som något gott  
hassuer giordt.

Thet är migh en arm / och tigh en fiortell.

Thet siunger huar fogel effter sin neb.

Thet är it armt blod som icke är töckare än watn.

Thet är by som bonde.

Thet hörer mera till plogen än hufsta.

Thet är ont kasta wana i wrå.

Thet är icke alt Gul som gläsmar.

Thet löper mykit watn medan molnaren soffuer.

Thet farar huar eld vnder sin gryta.

Then som icke äter sikh mättan han fleter sikh icke  
(mättan.

Then tåden komber at foon tarffuer sin rumpa widh.

Thet är ont wacte then hönan som wil gå i by.

Thet komber watn som watten hassuer watit.

Then inther wägar / han inther windher.

Then pungen henger wäll widh thet bältet.

Then komber så snart fram som medh oxerna åcker som  
(them medh hesterne ride.

Thet ene swärdet holder thet andra i slidon.

Then som gråffuer gropen ått en annan han faller thet  
(sielff wihi,

Thet är got skäre brede remar aff annars mans hudh.

Thet är huar godh för sikh i konungens gårdh.

The hassue icke alle lycke till hoffue rida.

Thet är bettre gamul geldh än ny sak.

Then som tager Herrar till skaldrångiar han får brutin  
(hestar och söndrog sadlar.

Thet komber snart till at en drucken man dandzar.

Thet är högh frubba till läger hester.

Thet lepter så wäl en gamul katta wißlet som en vng.  
Thet



Thet är gott at gå till dukat bordh.  
 Tag ther boot ther tu sict sot.  
 Tu skal icke bära til himmelstiges medh tigh.  
 Tag icke warn öffuer huffur.  
 Then som misgår honom misbiudes.  
 Then för will / han för warder.  
 Thet man lossuar om afftronen skal man holla om mer  
 (gonen).  
 Thet är och icke alt vthi måren som doger ath äta.  
 Then förste knakar then andre brakar then tredie faller  
 Tomt wisthus gör en galen redsuen.



War icke alt för Flof / och icke förmeenlös.  
 Wanart hassuer en long stiert.  
 Wane bidar bäst.  
 Wara tigh för absolen / dieffulen är ther begraffnen.  
 Weck icke hunden medan han soffuer.  
 Wårre hiul stielper lasset.  
 Wården är wilie drygh.  
 Wårre är fattigmans spott ån staden.  
 Wården står icke wjdh stake bunden.  
 Wee tigh så suart tu är sade gryton till kätilen.  
 Wårket prisar mestaren.  
 Wånstap som är för nytta skal / förgåås snart.  
 Wåldet pröffuar manen.  
 Wårrian binder landz fridh.  
 Wiltian drager lasset till byß.  
 Wiltogan hest skal man icke myßit driffa.  
 Wiltian är icke landz rätt.  
 Wilia och macht göra alla gerningar.  
 Wjste then rjke huru then fattige morre. Wjsserliga  
 (hade han sin dödh.  
 Wintere

**W**intren spør huadh sommar haffuer affladh.  
**W**intren är somartzens arwinge.  
**W**hs barn i byn och gack sielffuer effter.  
**W**man will wärie all märken och kan icke sigh sielff.  
**W**lfuen biter icke på then stoogh som han burin är.  
**W**lf gör sin säre.  
**W**ngdom och wisdom fölles seldhan är.  
**W**nlöper tu migh tu vnlöper icke bödelen.  
**W**ng ängel warder gessit gamal dieffuull  
**W**ore icke lagh i landet så toge huar som wille.  
**W**old och oråth finner sin domare.  
**W**rång börle/ gör wrång första.  
**W**redh man seer icke sin egen nåsa.  
**W**rede driffuer man från stålom sinom.  
**W**rg lugnast warn äre mest ormar.  
**W**ren drager ändogh han dröner.  
**W**slom är yslom wärst.  
**W**äll må the bliffua faddrar män icke faste gerna huars  
 (annars affthom.  
**W**egh icke tin wälgärning medh Gullwicht.  
**W**ar icke snar till at döma andra/ för än ransafat är.  
**W**äge winne wägherappa.

## Q

**Q**uacit äher salit/ och fågringh är fåängeligh.  
**Q**uene är rage all witte och bytte.

**Q**hron och ögon tala minst.  
**Q**gin stada är störst.





James Van Buren